

Studiu

privind condițiile, regulile și procedura de formare și funcționare a grupurilor interdepartamentale.

Cuprins:

- I. Aspecte generale**
- II. Analiza reglementărilor naționale privind formarea grupurilor de urmărire penală interinstituțională**
- III. Reglementări normative internaționale**
- IV. Acte normative internaționale comunitare**

I. Aspecte generale

Studiul a fost realizat întru executarea **Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16.02.2012, în special a domeniului specific de intervenție 2.3.4. pct.1) privind efectuarea unui studiu privind condițiile, regulile și procedura de formare și funcționare a grupurilor interdepartamentale.**

La elaborarea studiului a fost studiată legislația națională, actele normative internaționale, precum și bunele practici existente în unele state membre UE pentru a se stabili cea mai potrivită pentru Republica Moldova practică de formare a grupurilor de urmărire penală.

De asemenea au fost studiate și actele comunitare, recomandări și decizii care se referă la acest subiect.

II. Analiza reglementărilor naționale privind formarea grupurilor de urmărire penală interinstituțională

Întru aplicarea uniformă a cadrului legal, s-a efectuat analiza legalității formării grupurilor de urmărire penală, în care cu atribuții de ofițer de urmărire penală sunt desemnați și angajații unor alte subdiviziuni din cadrul organelor de urmărire penală.

Potrivit prevederilor art.253 alin.(1) din Codul de procedură penală urmărirea penală se efectuează de către procuror și de către organele constituite conform legii în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal, Centrului Național Anticorupție.

Concomitent, conform alin.(2), organele de urmărire penală sunt reprezentate de ofițerii de urmărire penală din cadrul instituțiilor menționate în alin.(1) și subordonați organizațional conducătorului instituției respective.

Pornind de la prevederile art.52 alin.(1) pct.10), art.256 și 270 alin.(8) din Codul de procedură penală, procurorul sau, după caz, procurorul ierarhic superior, poate dispune efectuarea urmăririi penale de către un grup de ofițeri de urmărire penală.

De asemenea, în conformitate cu prevederile art.253 alin.(4) din Codul de procedură penală, statutul ofițerului de urmărire penală este stabilit prin Legea privind statutul ofițerului de urmărire penală nr.333 din 10.11.2006.

Astfel, în prezent la formarea grupurilor de urmărire penală de către procurori, în care cu atribuții de ofițer de urmărire penală sunt desemnați și angajații unor alte subdiviziuni din cadrul organelor de urmărire penală, normele procesual penale indicate *supra* sunt aplicate în coroborare cu prevederile art.4 alin.(4) din Legea privind statutul ofițerului de urmărire penală, care stipulează că angajații unor alte subdiviziuni din instituțiile menționate la alin.(1) (Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal și Centrului Național Anticorupție) pot avea atribuții de ofițer de urmărire penală numai în cazul desemnării lor prin ordonanța procurorului, la propunerea ofițerului de urmărire penală.

Prin urmare, desemnarea angajaților unor alte subdiviziuni din cadrul organelor de urmărire penală cu atribuții de ofițer de urmărire penală în temeiul prevederilor art.4 alin.(4) din Legea privind statutul ofițerului de urmărire penală este în contradicție cu dispozițiile art.2 alin.(4) din Codul de procedură penală, potrivit cărora: „Normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod”.

Mai mult ca atât, potrivit art.1 alin.(2) din Legea privind statutul ofițerului de urmărire penală, nu pot avea calitatea de ofițer de urmărire penală angajații organelor de urmărire penală abilitați cu funcții de menținere a ordinii publice, de control sau de exercitare a activității operative de investigații, care au statut de persoane învestite cu funcții de constatare a infracțiunilor, stabilit prin lege.

În baza celor relatate, având în vedere cerințele legislației procesual-penale conchidem că toate acțiunile și actele procesuale întocmite de către angajații unor alte subdiviziuni din cadrul organelor de urmărire penală, desemnați cu atribuții de ofițer de urmărire penală, sunt nule și nu pot produce efecte juridice.

În contextul celor expuse, desemnarea angajaților unor alte subdiviziuni din cadrul organelor de urmărire penală cu atribuții de ofițer de urmărire penală este o practică eronată, care prejudiciază procesul penal.

Întru evitarea pe viitor a unor astfel de situații, este oportună întreprinderea măsurilor necesare întru identificarea și înlăturarea erorilor admise, unificarea practicii, asigurând aplicarea corectă a prevederilor normelor procesual penale.

III. Reglementări normative internaționale

Legislația Lituaniei

În Lituania există recomandările Procurorului General care stabilesc modul de formare a grupelor de investigare interdepartamentale. Recomandările Procurorului General sînt obligatorii pentru toți procurorii din subordine dar și pentru alte organe de drept dacă subiectul descris în document ține de activitatea lor. Potrivit acestor recomandări procurorul este cel care poate crea o grupă de investigare. Această grupă poate fi formată numai de procurorul care are în exercitare sau conducere cazul dat. Procurorul poate forma acest grup din mai mulți ofițeri de investigare sau cu antrenarea altor specialiști dar nu mai puțin de două persoane.

Procurorul de oraș, raion poate forma grupe interdepartamentale numai cu antrenarea specialiștilor sau ofițerilor din raza sa teritorială. În cazul în care nu există astfel de specialiști în raza sa teritorială poate apela la specialiști naționali.

Recomandările mai prevăd că Procurorul General sau un alt procuror al Procuraturii Generale care în examinare o cauză poate constitui un grup interdepartamental de investigare fără a ține cont de limite teritoriale.

Se recomandă formarea unor grupe interdepartamentale când la investigarea infracțiunii este necesară implicarea unor specialiști cu atribuții speciale, când în raza dată teritorială se comit mai multe infracțiuni de același gen (ex. contrabandă), sau o persoană a săvârșit un cumul de infracțiuni care necesită implicarea mai multor specialiști.

Grupul de lucru se crează de către procuror în baza unei ordonanțe motivate. Procurorul este conducătorul grupului de lucru și anunță prin scrisoare oficial despre constituirea grupului cu anexarea ordonanței. Nu este necesar acordul preventiv al instituției privind delegarea unei persoane.

Dacă consideră necesar procurorul poate antrena la orice etapă specialistul necesar. Fără acordul procurorului responsabil de grup nu pot fi făcute schimbări în componența grupului. De asemenea procurorul este cel ce dă indicații pe dosar și verifică realizarea lor.

Legislația României

Potrivit Regulamentului de ordine interioară al Parchetelor din 21/02/2007 Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 154 din 05/03/2007 Intrare în vigoare: 05/03/2007

„Procurorul General sau adjuncții acestuia sau după caz Procurorul șef la Direcției Naționale Anticorupție și Procurorul șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism pote numi, prin ordin, cu avizul miniștrilor de resort, specialiști cu înaltă calificare în domeniul prelucrării și valorificării informațiilor în domeniul economic, financiar, bancar, vamal, informatic și în alte domenii, pentru clarificarea unor aspecte tehnice sau de specialitate în activitatea de urmărire penală;

De asemenea Procurorul General emite aviz conform căruia pentru numirea și revocarea ofițerilor și agenților de poliție judiciară, la propunerea ministrului administrației și internelor, și retrage avizul conform ofițerilor și agenților de poliție judiciară care nu și-au îndeplinit corespunzător atribuțiile de serviciu;

Legislația Portugaliei

Conform Legii cu privire la procuratură al Portugaliei în cadrul Procuraturii Generale activează Departamentul Central de Investigare și Urmărire Penală.

Funcțiile Departamentul Central de Investigare și Urmărire Penală includ:

- Investigarea și îndeplinirea acțiunilor de urmărire penală cu alte departamente și servicii, și anume a poliției criminaliste, fiscale sau economice.

- Transferarea din investigare, împreună cu Departamentul de investigare și Urmărire Penală în raionul judiciar, după natura, volumul și tendințele de dezvoltare ale activității criminale, precum și a rezultatele de prevenire, depistare și control.

Grupurile de investigare se formează în baza deciziei șefului Departamentul Central de Investigare și Urmărire Penală cu acordul ministerelor de resort.

Legislația franceză

Potrivit legislației franceze cu acordul prealabil al Procurorului General dar și cu avizul altor instituții cointeresate, autorități judiciare competente, pot crea o echipă comună de anchetă interdepartamentală, sau, după caz, pentru a efectua în cadrul unei proceduri franceze de anchetă complexă implicând-se într-un grup deja organizat

Colaboratorii detașați în una din echipele comune de anchetă interdepartamentale în limitele atribuțiilor lor, sub conducerea autorității judiciare competente, pot avea misiuni, dacă este cazul, pe întreg teritoriul țării. Acțiunile grupului de investigare se pot extinde și în afara teritoriului statului francez dacă există persoane suspecte care se află pe teritoriul altor stat și pentru aceasta sunt necesare acțiuni speciale de infiltrare sau urmărire. Un ofițer sau agent de poliție este autorizat să facă în caz de necesitate uz de identitate falsă, respectând procedura penală. Procurorul este cel care întotdeauna conduce grupul de anchetă interdepartamental.

Agenții de poliție detașați într-o echipă comună de anchetă nu intervin decât în operațiunile pentru care au fost desemnați. Niciuna din competențele proprii ale ofițerului de poliție judiciară franceză, liderul echipei, nu pot fi delegate.

În statul francez există un șir întreg de comitete, centre de investigare a unor categorii de crime. De ex. crime economice, infracțiuni de corupție, trafic de ființe umane, circulația substanțelor narcotice, minori care la rîndul lor au în componență diferiți specialiști atît ofițeri de urmărire penală cît și experți. În cazul cînd aceste centre sau comitete nu acoperă investigarea anumitor crime se creează echipele comune de anchetă.

IV. Acte normative internaționale comunitare

1. RECOMANDAREA (2000) 19 A COMITETULUI DE MINIȘTRI AL STATELOR MEMBRE PRIVIND ROLUL PROCURATURII ÎN SISTEMUL DE JUSTIȚIE PENALĂ adoptată de Comitetul de Miniștri la data de 6 octombrie 2000 la cea de-a 724-a reuniune a delegaților Miniștrilor) la pct. 8 stabilește:

„Pentru a răspunde mai bine formelor criminalității aflate în dezvoltare, în special ale crimei organizate, specializarea ar trebui privită ca o prioritate, în ceea ce privește organizarea procurorilor, precum și în privința pregătirii și carierei lor. Ar trebui de asemenea dezvoltată recurgerea la o echipă de specialiști, inclusiv echipe multi-disciplinare destinate să asiste procurorii în desfășurarea activităților lor.

2. Decizia-cadru a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002 privind echipele comune de anchetă (2002/465/JAI) prevederile căreia va oferi cetățenilor unui grad ridicat de protecție într-un spațiu de libertate, securitate și justiție și acest obiectiv trebuie realizat prin prevenirea și combaterea infracționalității, printr-o cooperare mai strînsă între forțele de poliție, autoritățile

vamale și celelalte autorități competente din statele membre, cu respectarea principiilor drepturilor omului și libertăților fundamentale și statului de drept pe care se întemeiază Uniunea, care sunt comune statelor membre.

Consiliul European reunit la Tampere la 15 și 16 octombrie 1999 a cerut ca echipele comune de anchetă prevăzute în tratat să fie constituite fără întârziere, într-o primă fază, pentru a lupta împotriva traficului de droguri și a traficului de persoane, precum și împotriva terorismului

Consiliul consideră că, pentru combaterea cât mai eficientă a infracționalității internaționale, trebuie să fie adoptat în acest stadiu, la nivelul Uniunii, un instrument specific, obligatoriu din punct de vedere juridic, cu privire la echipele comune de anchetă, care ar trebui să se aplice în anchetele comune în materie de trafic de droguri și trafic de persoane, precum și privind terorismul.

Decizia menționează că indiferent de grupul format și subiectul acțiunii este necesar ca statele membre care înființează o echipă să-i definească obiectivul, componența și durata mandatului. Deasemenea o echipă comună de anchetă trebuie să opereze pe teritoriul întregului stat în conformitate cu dreptul aplicabil în acel stat.

Autoritățile competente pot, de comun acord, să constituie o echipă comună de anchetă, cu un obiectiv precis și pentru o durată limitată, care poate fi prelungită cu acordul tuturor părților, în vederea desfășurării cercetărilor penale pentru care s-a constituit echipa. Componența echipei este stabilită în acord.

O echipă comună de anchetă poate fi constituită mai ales în cazul în care:

(a) în cadrul anchetării unor fapte penale într-un stat membru, este necesar să fie efectuate cercetări dificile și care implică mobilizarea unor mijloace importante care privesc și alte state membre;

(b) mai multe state membre desfășoară anchetarea unor fapte penale, în care circumstanțele cazului fac necesară o acțiune coordonată și concertată în respectivele statele membre.

Pentru constituirea unei grupe comune de anchetă urmează depunerea unei cereri de constituire care poate fi formulată de orice stat membru interesat. Echipa este constituită într-unul din statele membre în care ancheta trebuie să fie efectuată.

Echipa comună de anchetă intervine pe teritoriul statelor membre care se constituie în următoarele condiții generale:

(a) conducătorul echipei este un reprezentant al autorității competente – care participă la cercetările penale – din statul membru pe teritoriul căruia funcționează echipa. Conducătorul echipei acționează în limitele competențelor proprii, în conformitate cu dreptul intern;

(b) echipa își desfășoară operațiunile în conformitate cu legislația statului membru pe teritoriul căruia intervine. Membrii echipei își execută sarcinile sub conducerea conducătorului echipei, luând în considerare condițiile fixate de propriile lor autorități în acordul privind constituirea echipei;

(c) statul membru pe teritoriul căruia acționează echipa creează condițiile organizatorice necesare pentru a permite funcționarea acesteia.

Persoanele care fac parte din echipă sînt membri „detașați” în grupul dat.

Membrii detașați la echipa comună de anchetă sunt autorizați să fie prezenți în statul membru în care are loc intervenția atunci când sunt luate măsuri de anchetă. Cu toate acestea, din motive speciale, conducătorul echipei poate să ia o decizie diferită, cu respectarea dreptului statului membru pe teritoriul căruia intervine echipa.

În conformitate cu legislația statului membru în care are loc intervenția, conducătorul echipei le poate încredința membrilor detașați ai echipei comune de anchetă sarcina de a executa anumite măsuri de cercetare, cu consimțământul autorităților competente ale statului membru în care are loc intervenția și ale statului membru care a autorizat detașarea.

Atunci când echipa comună de anchetă apreciază că într-unul din statele membre care au constituit-o trebuie să fie luate măsuri de cercetare, membrii detașați la echipă de respectivul stat membru le pot cere autorităților lor competente să ia aceste măsuri. În respectivul stat membru, aceste măsuri sunt examinate în funcție de condițiile care s-ar aplica în cazul în care măsurile ar fi cerute în cadrul unei anchete naționale.

Atunci când echipa comună de anchetă are nevoie de ajutorul unui stat membru, altul decât cel care a constituit-o sau al unui stat terț, cererea de asistență poate fi adresată de autoritățile competente ale statului în care are loc intervenția omologilor lor din celălalt stat interesat, în conformitate cu instrumentele sau aranjamentele pertinente.

Un membru detașat la echipa comună de anchetă poate, în conformitate cu legislația sa internă și în limitele competențelor sale, să furnizeze echipei informații disponibile în statul membru care l-a detașat, în scopul desfășurării cercetărilor penale de echipă.

Informațiile obținute în mod legal de un membru sau de un membru detașat în cadrul participării sale la o echipă comună de anchetă și care nu pot fi obținute în alt mod de autoritățile competente ale statului membru interesat pot fi utilizate în următoarele scopuri:

(a) în scopurile pentru care echipa a fost constituită;

(b) pentru a detecta, cerceta și urmări alte fapte penale, sub rezerva consimțământului prealabil al statului membru în care a fost obținută informația.

Consimțământul nu poate fi refuzat decât în cazul în care o asemenea utilizare ar reprezenta un pericol pentru cercetările penale desfășurate în statul membru interesat sau pentru care acest stat membru ar putea refuza asistența reciprocă;

(c) pentru prevenirea unei amenințări imediate și serioase pentru siguranța publică și fără a aduce atingere dispozițiilor stabilite mai sus, în cazul în care ulterior este deschisă o anchetă penală;

(d) în alte scopuri, în măsura în care a fost convenit astfel de statele membre care au constituit echipa.

V. Concluzii și recomandări:

În concluzie putem spune că examinând mai multe acte normative s-a stabilit o insuficiență reglementare în acest domeniu. Ca modele practice pentru Republica

Moldova ar fi reglementările din legislația României sau Franceză unde se formează grupe de anchetă interdepartamentale conduse de procuror. Ele activează pe întreg teritoriul țării cu posibilitatea antrenării specialiștilor din diferite domenii.

O practică bună putem urmări în legislația Lituaniei unde procedura de constituire a grupelor comune de investigare este clar descrisă prin ordinul Procurorului General care este obligatoriu pentru toate instituțiile de drept.

În aceste condiții urmează a modifica și completa cadrul legislativ pentru includerea amendamentelor ce țin de modul de formare a grupelor de anchetă interdepartamentale.

Recomandări:

1. Formarea unui grup de lucru interinstituțional întru realizarea indicatorilor de rezultat prevăzuți pentru **Domeniul specific de intervenție 2.3.4.**

2. Elaborarea proiectului de modificare a cadrului legislativ în vederea stabilirii modului, procedurii și condițiilor de funcționare a grupurilor interdepartamentale.

3. Elaborarea normelor interdepartamentale de către instituțiile implicate în procesul penal în scopul reglementării activității grupurilor interdepartamentale.

4. Elaborarea și aprobarea Planului de instruire, organizarea cursurilor de instruire pentru procurori, ofițerii de urmărire penală, ofițerii de investigații etc. în materie de cooperare în cadrul grupurilor interdepartamentale

Procuratura Generală